

อากรแสตมป์ : อย่ามองข้าม... ห้ามละเลย

ทำกันในรูปแบบของตราสาร ซึ่งจะต้องปิดอากรแสตมป์ ตามประมวลรัษฎากรแล้ว ไม่ได้ปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์ หรือไม่ได้ขีดฆ่าให้ถูกต้อง จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับหรือ สำเนาไปเป็นพยานหลักฐาน ในคดีแพ่งยังไม่ได้จนกว่า จะได้นำไปปิดอากรแสตมป์ ให้ครบถ้วนและขีดฆ่าให้ ถูกต้องแล้ว อย่างไรก็ตาม กฎหมายก็ไม่ได้ห้ามรับฟัง ตราสารที่ไม่ได้ปิดแสตมป์ ให้บริบูรณ์เป็นการเด็ดขาด เพียงแต่ตราบใดที่ยังไม่ได้ ปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์

ศิริพร บุตรทรัพย์พงษ์*
กับปัทม บุตรรอด**

อากรแสตมป์เป็นภาษีตามประมวล- รัษฎากรประเภทหนึ่ง จัดเก็บจากการกระทำ ตราสาร 28 ลักษณะ ตามที่กำหนดไว้ในบัญชี อัตราอากรแสตมป์ และประมวลรัษฎากร มาตรา 118 เป็นบทตัดพยานเอกสาร ถ้าเอกสารนั้นได้

ยังเอามาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ เท่านั้น เรื่องนี้หากมองดูอย่างผิวเผินแล้วอาจ คิดได้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญมากนักแต่ เท่าที่ผู้เขียนได้สืบค้นจากแนววินิจฉัยไม่ว่าจะเป็น ของกรมสรรพากรหรือศาลฎีกาแล้วจะพบว่า บทบัญญัติเรื่องนี้ เป็นบทบังคับเกี่ยวกับการใช้ ตราสารเป็นพยานหลักฐานและบทบังคับเกี่ยวกับ

*“สรรพากรสาส์น” ปีที่ 60 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2556

* นักตรวจสอบภาษีชำนาญการ สำนักอุทธรณ์ภาษี กรมสรรพากร

** นักวิชาการชำนาญการ สำนักกฎหมาย กรมสรรพากร

การห้ามเจ้าหน้าที่ลงนามรับรู้ ยอมให้ทำหรือบันทึกสิ่งใดๆ ในตราสารดังกล่าวด้วย จนกว่าจะได้มีการเสียอากรให้ครบถ้วนเสียก่อน และเป็นเรื่องที่มีปัญหาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และมีความสำคัญมากด้วยเพราะอาจเป็นจุดตัดสินการแพ้หรือชนะของคดีบางคดีได้ ดังนั้น การปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์จึงมีความสำคัญ ซึ่งผู้เขียนมีกรอบการนำเสนอดังนี้

1. สารสำคัญของอากรแสตมป์

1.1 ความหมายของตราสารที่ต้องเสียอากรแสตมป์

1.2 ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์

1.3 ปิดแสตมป์บริบูรณ์ หมายความว่าอย่างไร

1.4 ความรับผิดชอบกรณีไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์

2. ปิดแสตมป์บริบูรณ์สำคัญอย่างไร

2.1 เหตุใดจึงต้องปิดอากรแสตมป์ให้บริบูรณ์

2.2 ข้อควรพิจารณาที่น่าสนใจเกี่ยวกับปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์

3. ประเด็นปัญหาและแนววินิจฉัย

3.1 ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ

3.2 แนววินิจฉัยที่น่าสนใจ

1. สารสำคัญตามประมวล รัษฎากร

1.1 ความหมายของตราสารที่ต้องเสียอากรแสตมป์

คำว่า “ตราสาร” ตามประมวลรัษฎากร หมายถึง เอกสารที่ต้องเสียอากรแสตมป์ ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมด 28 ลักษณะตราสาร เช่น ตราสารเช่าที่กับโรงเรือน เช่าซื้อทรัพย์สิน จ้างทำของ กู้ยืมเงิน ฯลฯ อากรแสตมป์เป็นภาษีอากรที่จัดเก็บจากการกระทำตราสาร โดยคำว่า “กระทำ” หมายความว่า การลงลายมือชื่อตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1.2 ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์

- บุคคลตามที่ระบุไว้ในช่องที่ 3 ของบัญชีอัตราอากรแสตมป์ เช่น ผู้ให้เช่า ผู้โอน ผู้ให้กู้ ผู้รับประกันภัย ฯลฯ

- ถ้าตราสารทำขึ้นนอกประเทศ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ทรงตราสารคนแรกในประเทศเป็นผู้เสียอากรภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับตราสารนั้น

ถ้าหากไม่ได้ปฏิบัติตามความข้างต้น ผู้ทรงคนใดคนหนึ่งต้องเสียอากรแล้วจึงยื่นตราสารเพื่อให้จ่ายเงิน รับรอง สลากหลัง โอนหรือถือเอาประโยชน์ได้

ผู้ทรงตราสารคนใดได้ตราสารตามความข้างต้นไว้ในครอบครองก่อนพ้นกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับตราสารนั้น จะเป็นผู้เสียอากรก็ได้โดยมีสิทธิไล่เบี่ยจากผู้ทรงคนก่อนๆ

- ตัวเงินที่ยื่นให้ชำระเงิน มิได้ปิดแสดมภ์บริบูรณ์ ผู้รับตัวจะเสียอากรและใช้สิทธิไล่เบี่ยจากผู้มีหน้าที่เสียอากร หรือหักค่าอากรจากเงินที่จะชำระก็ได้

- ผู้มีหน้าที่เสียอากร ตามที่ระบุไว้ในบัญชีอัตราอากรแสดมภ์ อาจตกลงให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เสียอากรแทนตนก็ได้ เว้นแต่กรณีตาม 2.

1.3 ปิดแสดมภ์บริบูรณ์ หมายความว่าอย่างไร

ปิดแสดมภ์บริบูรณ์ หมายความว่า

(1) ในกรณีแสดมภ์ปิดทับ คือ การได้เสียอากรโดยปิดแสดมภ์ทับกระดาษ ก่อนกระทำหรือในทันทีที่ทำตราสารเป็นราคาไม่น้อยกว่าอากรที่ต้องเสีย และได้ขีดฆ่าแสดมภ์นั้นแล้ว หรือ

(2) ในกรณีแสดมภ์ดุน คือ การได้เสียอากรโดยใช้กระดาษมีแสดมภ์ดุนเป็นราคาไม่น้อยกว่าอากรที่ต้องเสียและขีดฆ่าแล้ว หรือโดยยื่นตราสารให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับแสดมภ์ดุน และชำระเงินเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าอากรที่ต้องเสียและขีดฆ่าแล้ว หรือ

(3) ในกรณีชำระเป็นตัวเงิน คือ การได้เสียอากรเป็นตัวเงิน เป็นราคาไม่น้อยกว่าอากรที่ต้องเสียตามบทบัญญัติในหมวดนี้ หรือตามระเบียบซึ่งอธิบดีจะได้กำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

การปิดแสดมภ์บริบูรณ์ตามที่กำหนดใน (1) และ (2) ดังกล่าวข้างต้นนั้น ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ปฏิบัติตามที่กำหนดใน (3) แทนได้

1.4 ความรับผิดชอบไม่ปิดแสดมภ์บริบูรณ์

ความรับผิดชอบทางแพ่ง

1. กรณียื่นตราสารขอเสียอากรเอง ตราสารใดมิได้ปิดแสดมภ์บริบูรณ์ ผู้มีหน้าที่เสียอากร หรือผู้ทรงตราสาร หรือผู้ถือเอาประโยชน์ชอบที่จะยื่นตราสารนั้น ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อขอเสียอากรได้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับตราสารแล้ว ให้อนุมัติให้เสียอากรภายในบังคับแห่งบทบัญญัติต่อไปนี้

ถ้าตราสารที่มิได้ปิดแสดมภ์บริบูรณ์นั้น เป็นตราสารที่กระทำขึ้นในประเทศไทย เมื่อผู้ขอเสียอากร ได้ยื่นตราสารนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเสียอากรภายใน 15 วันนับแต่วันที่ต้องปิดแสดมภ์บริบูรณ์ ก็ให้อนุมัติให้เสียเพียงอากรตามอัตราในบัญชีท้ายหมวดอากรแสดมภ์

2. กรณีปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอย่างอื่น ก็อนุญาติให้เสียอากรและให้เรียกเก็บ

เงินเพิ่มอากร ดังต่อไปนี้อีกด้วย

(ก) ถ้าปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ตราสารมิได้ปิดแสดงตมปีบริบูรณ์เป็นเวลาไม่พ้นกำหนด 90 วันนับแต่วันต้องปิดแสดงตมปีบริบูรณ์ ให้เรียกเก็บเงินเพิ่มอากรเป็น 2 เท่าจำนวนอากร หรือเป็นเงิน 4 บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า

(ข) ถ้าปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ตราสารมิได้ปิดแสดงตมปีบริบูรณ์เป็นเวลาพ้นกำหนด 90 วันนับแต่วันต้องปิดแสดงตมปีบริบูรณ์ แล้วให้เรียกเก็บเงินเพิ่มอากรเป็น 5 เท่าจำนวนอากรหรือเป็นเงิน 10 บาทแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า

3. กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนายตรวจราชการตรวจพบ กล่าวคือ เมื่อมีเหตุสมควร พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือนายตรวจมีอำนาจเข้าไปในสถานการค้าหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานการค้า หรือสถานที่นั้น เพื่อทำการตรวจสอบตราสารว่าได้ปิดแสดงตมปีบริบูรณ์ตามที่กำหนดในบัญชี อัตราอากรแสดงตมปีหรือไม่ หรือทำการตรวจสอบเพื่อทราบว่าได้ออกใบรับ หรือทำ หรือเก็บต้นข้าวสำเนาใบรับ หรือทำหรือเก็บบันทึกตามที่กำหนดไว้ในหมวดอากรแสดงตมปีหรือไม่ กับมีอำนาจเรียกและยึดตราสารหรือเอกสารและออกหมายเรียกตัวผู้มีหน้าที่เสีย

อากร ผู้ทรงตราสารหรือผู้ถือเอาประโยชน์แห่งตราสารและพยานหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาไต่สวน โดยการกล่าวหาถึงความของบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานรัฐบาลหรือมิใช่ก็ดี ถ้าปรากฏว่า ตราสารมิได้ปิดแสดงตมปีบริบูรณ์ โดย

(ก) มิได้ปิดแสดงตมปีเลย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกเก็บเงินอากรจนครบและเงินเพิ่มอากรอีกเป็นจำนวน 6 เท่าของเงินอากรที่ต้องเสียหรือเป็นเงิน 25 บาทแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า

(ข) ปิดแสดงตมปีน้อยกว่าอากรที่ต้องเสียให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกเก็บเงินอากรจนครบ และเงินเพิ่มอีกเป็นจำนวน 6 เท่าของเงินอากรที่ขาดหรือเป็นเงิน 25 บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า

ในกรณีอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกเก็บเงินเพิ่มอากรเป็นจำนวน 1 เท่าของเงินอากรที่ต้องเสียหรือเป็นเงิน 25 บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า

ความรับผิดชอบทางอาญา

1. ผู้ใดมีหน้าที่เสียอากร หรือชิตฆ่าแสดงตมปีเพิกเฉยหรือปฏิเสธไม่เสียอากรหรือไม่ชิตฆ่าแสดงตมปี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท¹
2. ผู้ใดจงใจลงวันเดือนปีที่ชิตฆ่าแสดงตมปีเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 124

หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ²

3. ผู้ใดโดยเจตนาทุจริตมิแสตมป์ซึ่งรู้ว่าเป็นแสตมป์ปลอมก็ดี หรือค้าแสตมป์ที่ใช้แล้ว หรือที่มีกฎกระทรวงประกาศให้เลิกใช้เสียแล้วก็ดี ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ³

ข้อเสียของตราสารที่มีได้ปิดแสตมป์ บริบูรณ์

ตราสารใดไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์ จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือสำเนาตราสารนั้น เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ จนกว่าจะได้เสียอากรโดยปิดแสตมป์ครบจำนวนอัตราในบัญชีท้ายหมวดอากรแสตมป์และขีดฆ่าแล้ว แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการเสื่อมสิทธิที่จะเรียกเงินเพิ่มอากร

นอกจากนั้นกฎหมายยังห้ามเจ้าพนักงานรัฐบาลลงนามรับรู้ ยอมให้ทำหรือบันทึกลงใดๆ ในตราสารดังกล่าวด้วย จนกว่าจะได้มีการเสียอากรให้ครบถ้วนเสียก่อน

2. ปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์มีความสำคัญอย่างไรบ้าง

2.1 เหตุใดจึงต้องปิดอากรแสตมป์ให้บริบูรณ์

เมื่อพิจารณาตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ซึ่งบัญญัติว่า “ตราสารใดไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์ จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับฉีก หรือสำเนาตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ จนกว่าจะได้เสียอากรโดยปิดแสตมป์ครบจำนวนตามอัตราในบัญชีท้ายหมวดนี้ และขีดฆ่าแล้ว แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการเสื่อมสิทธิที่จะเรียกเงินเพิ่มอากรตามประมวลรัษฎากร มาตรา 113 และมาตรา 114 จึงเห็นได้ว่า **กรณีที่ต้องปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์นั้นเป็นกรณีที่ต้องใช้ตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐาน** ถ้าตราสารที่มีได้ปิดอากรแสตมป์ให้บริบูรณ์ ห้ามมิให้ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง ดังนั้น ตราสารใดที่จะต้องปิดอากรแสตมป์ให้บริบูรณ์ ซึ่งบทบัญญัติตามประมวลรัษฎากรให้ใช้บังคับเฉพาะคดีแพ่งเท่านั้นไม่ใช้กับคดีอาญา⁴

ตัวอย่างที่ 1⁵ โจทก์ฟ้องจำเลยโดยอาศัยสัญญากู้ยืมเงิน จำเลยให้การว่ากู้เงินจากโจทก์จริงแต่รับเงินไม่ถึงจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญา จึงเป็นการกล่าวอ้างว่าสัญญาบางส่วนไม่สมบูรณ์ศาลจำต้องใช้สัญญากู้ยืมเงินมาเป็นพยานหลักฐานในคดี การรับฟังพยานเอกสารดังกล่าว โจทก์ต้องปิดอากรแสตมป์บนสัญญากู้ยืมเงินให้ถูกต้องบริบูรณ์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา

² ประมวลรัษฎากร มาตรา 126

³ ประมวลรัษฎากร มาตรา 129

⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 27/2546, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 42/2545 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2386/2541

⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 692/2546

118 เมื่อสัญญากู้ยืมเงินปิดอาคารแสดมปีเพียง 20 บาท ซึ่งตามบัญชีอาคารแสดมปีท้ายประมวล-
 รัษฎากร ต้องปิดอาคารแสดมปีจำนวน 30 บาท
 สัญญากู้ยืมเงินจึงปิดอาคารแสดมปีไม่บริบูรณ์ใช้
 เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ เมื่อโจทก์ไม่มี
 หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินเป็นหนังสืออย่างใด
 อย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ จึงฟ้อง
 ร้องให้บังคับจำเลยไม่ได้

ข้อสังเกต ฎราสารที่มีได้ปิดอาคารแสดมปี
 ให้บริบูรณ์ห้ามมิให้ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี
 แพ่งเฉพาะแต่ในการฟ้องร้องให้บังคับคดีหรือไม่
 บังคับตามสิทธิหน้าที่ตามตราสารในระหว่างคู่
 สัญญาโดยตรงเท่านั้น แต่หากเป็นการอ้าง
 ตราสารนั้นเพื่อวัตถุประสงค์อื่น มิใช่การ
 ฟ้องร้องเพื่อให้บังคับหรือไม่บังคับตามตราสาร
 โดยตรง แม้ตราสารนั้นจะมีได้ปิดอาคารแสดมปี
 ศาลก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

ตัวอย่างที่ 2⁶ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยอยู่ใน
 ที่ดินของโจทก์ภายหลังจากที่สัญญาเช่าครบ
 กำหนด โจทก์ไม่ประสงค์จะให้จำเลยเช่าต่อไป
 และบอกกล่าวให้จำเลยขนย้ายทรัพย์สินออกไป
 จากที่ดินของโจทก์แล้ว แต่จำเลยเพิกเฉย ขอให้
 บังคับจำเลยและบริวารหรือถอนขนย้ายทรัพย์สิน
 ออกจากที่ดินของโจทก์ ให้จำเลยชำระค่าเสียหาย

1,000 บาท นับแต่วันฟ้องจนกว่าจำเลยและ
 บริวารจะขนย้ายทรัพย์สินออกไป เป็นการฟ้อง
 ขอให้บังคับจำเลยในมูลละเมิด มิใช่เป็นการฟ้อง
 บังคับตามสัญญาเช่าทรัพย์สิน โจทก์ในฐานะที่เป็น
 เจ้าของกรรมสิทธิ์ย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องขับไล่ได้
 โดยไม่จำเป็นต้องใช้หนังสือสัญญาเช่าที่ดินเป็นพยาน
 หลักฐานในคดี แม้สัญญาเช่ามิได้ปิดอาคารแสดมปี
 ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

ตัวอย่างที่ 3⁷ โจทก์อ้างหนังสือสัญญา
 ซื้อขายเพื่อแสดงข้อเท็จจริงต่อศาลว่าได้มีการทำ
 สัญญาซื้อขายที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์กับจำเลย
 ที่ 1 ไม่ได้อ้างเพื่อแสดงข้อเท็จจริงว่าเป็นใบรับ
 จึงไม่ต้องปิดอาคารแสดมปีและไม่ต้องห้ามมิให้
 รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามประมวลรัษฎากร
 มาตรา 118

2.2 ข้อควรพิจารณาที่น่าสนใจเกี่ยวกับ ปิดแสดมปีให้บริบูรณ์

● ตามมาตรา 118 แห่งประมวลรัษฎากร
 บัญญัติให้ต้องปิดอาคารแสดมปี สำหรับสัญญา
 ประเภทใดและเป็นจำนวนเท่าใด

ตราสารที่จะต้องเสียอากรแสดมปีตาม
 หมวด 6 ลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากรนั้น
 จะต้องเป็นตราสารที่ระบุไว้ในบัญชีอัตราอากร
 แสดมปีท้ายหมวด 6 ลักษณะ 2 แห่งประมวล-

⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6962/2551

⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2889/2553

⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 148 -149/2534

ราชการ โดยลักษณะแห่งตราสารดังกล่าวต้องปิดแสดมบปบริบูรณ์ตามอัตราที่กำหนดไว้ในบัญชีนั้น ทั้งนี้ ตามมาตรา 104 แห่งประมวลรัษฎากร ส่วนใหญ่จะเป็นตราสารซึ่งเป็นหลักฐานแห่งสิทธิทั้งหลาย เช่น สัญญาเช่า เช่าซื้อ กู้ยืม ค้ำประกัน จ้างทำของ ไบมอบอำนาจ เป็นต้น

ตราสารที่ต้องปิดอากรแสดมบป ต้องเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นอย่างทางการ⁹ ไม่รวมถึงบันทึทหรือจดหมายโต้ตอบที่สร้างขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ⁹ แม้เอกสารนั้นจะสามารถใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องบังคับคดีได้ก็ตาม ก็ไม่ถือว่าเป็นตราสารอันจะต้องปิดอากรแสดมบปตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118

ตัวอย่างที่ 1¹⁰ เอกสารเป็นจดหมายของจำเลยถึงโจทก์ และบันทึกของจำเลยว่า ได้รับเงินกู้จากโจทก์ตามจำนวนที่ระบุไว้ เป็นหลักฐานการกู้ยืมเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 แต่มิใช่ตราสารการกู้ยืมเงินตามประมวลรัษฎากร มาตรา 104 ไม่ต้องปิดอากรแสดมบปก็พึงเป็นพยานหลักฐานได้

ตัวอย่างที่ 2¹¹ หนังสือค้ำประกันที่จำเลยที่ 2 ทำให้ไว้แก่โจทก์ จำเลยที่ 2 ฝ่ายเดียวลง

ลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน จึงเป็นเพียงหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ ผู้ค้ำประกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 680 วรรคสองเท่านั้น มิใช่หนังสือสัญญาค้ำประกันระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 2 อันจะถือเป็นตราสารที่ต้องปิดอากรแสดมบปบริบูรณ์ตามความมุ่งหมายแห่งประมวลรัษฎากร มาตรา 103 มาตรา 104 และมาตรา 118 แต่อย่างใด ดังนั้น แม้หนังสือค้ำประกันดังกล่าวจะมีได้ปิดอากรแสดมบปก็ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้

ปัญหาที่น่าสนใจมีอยู่ว่า ไบมอบอำนาจที่สร้างขึ้นในต่างประเทศ อยู่ในบังคับต้องปิดอากรแสดมบปหรือไม่ อย่างไร

ไบมอบอำนาจที่สร้างขึ้นในต่างประเทศ โดยมีการรับรองถูกต้องตามมาตรา 47 วรรค 3 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แม้จะนำมาใช้ในประเทศไทย ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องปิดอากรแสดมบปตามประมวลรัษฎากร¹²

ตัวอย่าง¹³ หนังสือมอบอำนาจทำขึ้นในต่างประเทศ มีการรับรองโดยโนตารีปับลิก และหัวหน้าฝ่ายกงสุลเมืองจกาทาร์ ประเทศ

⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5028/2541 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1739/2535

¹⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 112/2521

¹¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 992/2546

¹² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2794-2799/2524, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3659/2531, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1720/2532 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5951/2534

¹³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3821/2538

อินโดนีเซียรับรองอีกชั้นหนึ่งว่า ได้มีการจัดทำเอกสารขึ้นอย่างแท้จริง หนังสือมอบอำนาจดังกล่าวถือว่าถูกต้องตามกฎหมายประเทศดังกล่าวแล้ว ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องปิดอาคารแอสตมปีตามประมวลระชฎากร จึงเป็นหนังสือมอบอำนาจที่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อสังเกต¹⁴ ถ้าเอกสารมีสภาพเป็นตราสาร จะต้องปิดอาคารแอสตมปีและขีดฆ่าอาคารแอสตมปีให้ถูกต้องตามประมวลระชฎากร หากมิได้มีการปิดและขีดฆ่าอาคารแอสตมปีให้ถูกต้องครบถ้วนตามประมวลระชฎากร เอกสารหรือตราสารนั้นต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักในคดีแพ่ง (ประมวลระชฎากร มาตรา 118) แต่กรณีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3821/2538 หนังสือมอบอำนาจเอกสารหมาย จ.2 ทำขึ้นในต่างประเทศมีการรับรองโดยโนตารีปับลิกและหัวหน้าฝ่ายกงสุล เมืองจกาทาร์ ประเทศอินโดนีเซีย รับรองว่า ได้มีการจัดทำเอกสารขึ้นอย่างแท้จริง หนังสือมอบอำนาจดังกล่าวถือว่าถูกต้องตามกฎหมายประเทศดังกล่าวแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา

47 วรรคสาม และไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องปิดอาคารแอสตมปีตามประมวลระชฎากร มาตรา 118 ซึ่งมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยในทำนองเดียวกันนี้คือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2578/2520 นิติบุคคลต่างประเทศมอบให้ฟ้องคดีโดยมีสำเนาภาพถ่ายหนังสือมอบอำนาจท้ายฟ้อง จำเลยคัดค้านว่าโจทก์มิใช่นิติบุคคล และแต่งตั้งผู้รับมอบอำนาจโดยไม่สมบูรณ์แบบ แต่มิได้แสดงเหตุว่าไม่สมบูรณ์แบบเพราะเหตุใด มิได้คัดค้านการมีอยู่และความถูกต้องของสำเนาใบมอบอำนาจท้ายฟ้อง โจทก์จึงไม่ต้องส่งต้นฉบับเอกสารต่อศาล ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 47 บัญญัติไว้โดยเฉพาะ คดีฟังได้ว่าโจทก์ได้มอบอำนาจโดยถูกต้อง ไม่จำเป็นต้องพิจารณาปัญหาและขีดฆ่าอาคารแอสตมปี

อย่างไรก็ดี ปัญหาดังกล่าวมีนักวิชาการทางภาษี¹⁵ ให้ความเห็นเห็นว่า เมื่อศาลฎีกาได้ตีความเช่นนี้จะถูกต้องตามประมวลระชฎากร มาตรา 111¹⁶ หรือไม่ว่าไร ยังเป็นปัญหาที่น่าคิดอยู่ แต่ศาลฎีกาก็ยังยืนยันตามบรรทัดฐานนี้มาจนถึงปัจจุบัน

¹⁴ หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3821/2538 โดยคุณสุชาติ ธนะสินวิริยะกุล

¹⁵ รองศาสตราจารย์ ดร. สุเมธ ศิริคุณโชติ อาคารแอสตมปี พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2550 หน้า 26-27

¹⁶ ประมวลระชฎากร มาตรา 111 บัญญัติว่า “ถ้าตราสารที่ต้องเสียอากรได้ทำขึ้นนอกสยามให้เป็นหน้าที่ของผู้ทรงตราสารคนแรกในสยามต้องเสียอากร โดยปิดแอสตมปีครบจำนวนอากรและขีดฆ่าภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับตราสารนั้น ถ้าไม่ปฏิบัติตามนี้ให้ถือว่าเป็นตราสารที่มีได้ปิดแอสตมปีบริบูรณ์

ถ้ามิได้ปฏิบัติตามความในวรรคก่อน ผู้ทรงคนใดคนหนึ่งแห่งตราสารต้องเสียอากร โดยปิดแอสตมปีครบจำนวนอากรและขีดฆ่าก่อนแล้วจึงจะยื่นตราสารเพื่อให้จ่ายเงิน รับรอง สลักหลัง โอน หรือถือเอาประโยชน์ได้

ผู้ทรงตราสารคนใดได้ตราสารตามความในมาตรานี้ไว้ในครอบครองก่อนพันกำหนดที่กล่าวไว้ในวรรคหนึ่ง ผู้ทรงคนนั้นจะเสียอากรโดยปิดแอสตมปีครบจำนวนอากรและขีดฆ่าก็ได้ โดยมีสิทธิไล่เบียดจากผู้ทรงคนก่อนๆ”

● การใช้ตราสารเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง

เอกสารบางชนิดต้องปิดอากรแสตมป์ด้วย มิฉะนั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ ดังที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 118 วางหลักว่า ตราสารใดไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์ จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือสำเนาตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ จนกว่าจะได้เสียอากรโดยปิดแสตมป์ครบจำนวนตามอัตราในบัญชีท้ายหมวดนี้และขีดฆ่าแล้ว แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการเสื่อมสิทธิที่จะเรียกเงินเพิ่มอากรตามประมวลรัษฎากร มาตรา 113 และมาตรา 114 ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทตัดพยานเอกสารเกิดขึ้นโดยรัฐต้องการจะเรียกเก็บภาษีอากรจากราษฎรโดยวิธีการเก็บค่าอากรแสตมป์และใช้กฎหมายลักษณะพยานมาเป็นบทลงโทษ กล่าวคือ ถ้าเอกสารนั้นเป็นตราสารที่ต้องเสียภาษีอากรประเภทอากรแสตมป์ จะต้องปิดและขีดฆ่าอากรตามประมวลรัษฎากรแล้ว แต่ไม่ปิดอากรแสตมป์ก็จะใช้เอกสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งมิได้ แต่บทตัดพยานนี้ใช้เฉพาะคดีแพ่งเท่านั้น ไม่ได้นำไปใช้ในคดีอาญา¹⁷

บทบัญญัติเรื่องนี้ เป็นบทบังคับเกี่ยวกับการใช้ตราสารเป็นพยานหลักฐานและบทบังคับ

เกี่ยวกับการห้ามเจ้าหน้าที่ลงนามรับรู้ ยอมให้ทำหรือบันทึกสิ่งใดๆ ในตราสารดังกล่าวด้วย จนกว่าจะได้มีการเสียอากรให้ครบถ้วนเสียก่อน และเป็นเรื่องที่มีปัญหาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และเป็นบทที่มีความสำคัญมากด้วยเพราะอาจเป็นจุดตัดสินการแพ้หรือชนะของคดีบางคดีได้ มีข้อพิจารณาที่น่าสนใจ ดังนี้

ก. ตราสารจะต้องปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์เมื่อใด

ปัญหามีว่า การปิดแสตมป์ครบจำนวนและขีดฆ่าแล้วนั้นต้องปิดแสตมป์เมื่อใดและเท่าใด จึงจะถือว่าครบ หากมิได้ปิดอากรแสตมป์ขณะทำตราสารจะมีทางแก้ไขประการใดอย่างไรหรือไม่ ภายในกำหนดเวลาใด การปิดแสตมป์บริบูรณ์ จะต้องปิดให้ครบจำนวนตามอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายหมวด 6 แห่งประมวลรัษฎากร และขีดฆ่า¹⁸ แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องปิดและขีดฆ่าในขณะที่ทำตราสาร¹⁹ แต่ต้องกระทำในเวลาก่อนหรือในขณะนำเอกสารนั้นมาอ้างเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง หรืออย่างช้าที่สุดก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาคดี ถ้าศาลชั้นต้นพิพากษาคดีไปแล้ว ย่อมล่วงเลยเวลาที่จะอนุญาตให้ทำการแก้ไขได้

ตัวอย่างที่ 1²⁰ สัญญากู้ที่โจทก์อ้างส่งมี

¹⁷ ธานี สิงหนาท คำอธิบาย พยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา พิมพ์ครั้งที่ 10 หน้า 200

¹⁸ โปรดดูคำนิยามตามประมวลรัษฎากร มาตรา 103

¹⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1033/2549

²⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5715/2552

ลักษณะเป็นตราสารที่ต้องปิดอากรแสตมป์ให้ถูกต้องครบถ้วนตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 เมื่อโจทก์มิได้ปิดอากรแสตมป์ให้ครบถ้วนตามบัญชีอากรแสตมป์ทำยประมวลรัษฎากร จึงไม่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ตามบทบัญญัติดังกล่าว แม้โจทก์ชอบที่จะยื่นคำร้องขออนุญาตปิดอากรแสตมป์ให้ครบถ้วนในภายหลังได้ แต่ต้องกระทำเสียก่อนหรือในขณะที่สามารถยื่นคำร้องขอปิดอากรแสตมป์ได้ก่อนที่ศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษา การที่โจทก์เพิ่งมาร้องขอต่อศาลฎีกาหลังจากที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาคดีไปแล้ว ย่อมล่วงเลยเวลาที่จะอนุญาตให้ทำการแก้ไขได้

ตัวอย่างที่ 2²¹ สัญญากู้ยืมเงินที่โจทก์นำมาฟ้องปิดอากรแสตมป์ไม่ครบถ้วนมาแต่ต้น โจทก์ชอบที่จะยื่นคำร้องขออนุญาตปิดอากรแสตมป์ในสัญญาุก่อนหรือในขณะที่สามารถนำเอกสารนั้นมาอ้างเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งหรือก่อนที่ศาลชั้นต้นจะตัดสินชี้ขาดคดี การที่โจทก์เพิ่งมายื่นคำร้องหลังจากที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษาคดีแล้ว ย่อมล่วงเลยเวลาที่จะอนุญาตให้ทำการแก้ไข ฉะนั้นที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์นำสัญญากู้ยืมเงินไปปิดอากรแสตมป์ให้ครบถ้วน แล้วส่งคืนเข้า

สำนวนในชั้นฎีกา จึงเป็นการไม่ชอบ และถือว่าสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวยังคงเป็นตราสารที่ปิดอากรแสตมป์ไม่ครบถ้วน โจทก์จึงไม่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ถือได้ว่าโจทก์มิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมมาแสดง โจทก์จึงไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้

ตัวอย่างที่ 3²² การร้องขออนุญาตทำการชดเช้ออากรแสตมป์ในหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน โจทก์ชอบที่จะกระทำเสียก่อนหรือในขณะที่สามารถนำเอกสารนั้นมาอ้างเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งหรือก่อนที่ศาลชั้นต้นจะตัดสินชี้ขาดคดี การที่โจทก์เพิ่งมายื่นคำร้องดังกล่าวหลังจากที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาคดีไปแล้ว โดยศาลอุทธรณ์ปฏิเสธที่จะรับฟังหนังสือสัญญากู้ยืมดังกล่าว ย่อมล่วงเลยเวลาที่จะอนุญาตให้ทำการแก้ไขแล้ว

ตัวอย่างที่ 4²³ ประมวลรัษฎากรกำหนดให้ตราสารค้ำประกันหนี้เนื่องจากสภกรณ์ให้สมาชิกกู้ยืมหรือยืมไม่ต้องเสียอากรแสตมป์ แต่หนังสือค้ำประกันพิพาทเป็นการค้ำประกันความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นตามสัญญาจ้าง จำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการของโจทก์จึงไม่ได้รับยกเว้นไม่ต้อง

²¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5520/2549

²² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3775/2546

²³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3528/2541

เสียอากร แม้โจทก์ซึ่งเป็นสหกรณ์จะเป็นคู่สัญญา ก็ไม่ได้รับยกเว้นที่จะไม่ต้องเสียค่าอากรแสตมป์ หรือค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 มาตรา 9

เมื่อหนังสือคำประกันการทำงานของ จำเลยที่ 1 ซึ่งจำเลยที่ 2 และที่ 3 ทำไว้กับโจทก์ มิได้เสียอากรโดยปิดแสตมป์ตามประมวล- รัษฎากร มาตรา 118 โจทก์จึงไม่อาจนำมาใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ แม้โจทก์ได้ ขออนุญาตนำหนังสือคำประกันดังกล่าวไปเสีย อากรและเงินเพิ่มอากรซึ่งมีผลทำให้เป็นตราสาร ที่ปิดแสตมป์บริบูรณ์ ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 117 ก็ไม่ทำให้ผลเปลี่ยนแปลงไปเพราะ ต้องกระทำก่อนหรือในขณะที่นำเอกสารนั้นมาใช้ อ้างเป็นพยานหลักฐานก่อนศาลชั้นต้นตัดสิน เมื่อโจทก์กระทำหลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา แล้ว หนังสือคำประกันดังกล่าวจึงเป็นตราสารที่ มิได้ปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์ ไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานได้

ข้อสังเกต

1. ปิดแสตมป์บริบูรณ์ มีความหมายตาม ประมวลรัษฎากรมาตรา 103 ซึ่งบัญญัติถึงวิธีปิด ไว้ 3 วิธี คือ (1) กรณีปิดแสตมป์ทับ (2) กรณี แสตมป์ดูล และ (3) กรณีชำระค่าภาษีอากร แสตมป์เป็นเงิน วิธีที่มีคดีมาศาลมากที่สุดคือ

วิธีปิดแสตมป์ทับ กรณีนี้ถ้าจะทำให้บริบูรณ์ต้อง ทำ 3 อย่างคือ²⁴

- ต้องปิดอากรแสตมป์นั้นก่อนหรือใน ทันที่ที่ทำตราสารนั้นเสร็จ
- ต้องปิดให้ครบจำนวนอากรแสตมป์ที่ กฎหมายบังคับไว้ ขาดไม่ได้
- ได้มีการขีดฆ่าอากรแสตมป์นั้นแล้ว คือ ทำลายอากรแสตมป์นั้นเพื่อไม่ให้กลับมาใช้อีก โดยวิธีขีดคร่อมหรือเซ็นคร่อมหรือประทับตรา อะไรงoesไปก็ตาม และลงวันเดือนปีกำกับ

แต่บรรทัดฐานศาลฎีกาไม่เคร่งครัดอย่าง นั้น มีข้อผ่อนปรนบางประการ คือ

- ไม่จำเป็นต้องปิดและขีดฆ่าในทันทีที่ หรือในขณะที่ทำตราสารเสร็จก็ได้
- การขีดฆ่าอากรแสตมป์ที่ถูก ต้องลงวัน เดือนปีกำกับ แต่ศาลฎีกาวางบรรทัดฐานว่า เมื่อ ปิดอากรแสตมป์ครบถ้วนแล้วและได้ขีดฆ่าทำให้อากรแสตมป์นั้นใช้ไม่ได้ไปแล้ว ถือว่าเอาใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้แม้ว่าจะไม่ได้ลงวันเดือนปีกำกับการขีดฆ่าก็ตาม ซึ่งมีนักวิชาการทางภาษี ไม่เห็นด้วยโปรดดูในข้อถัดไป

2. การขีดฆ่าต้องทำให้ครบตามที่กฎหมาย กำหนดด้วย คือ นอกจากกลายมือชื่อหรือลงชื่อ ห้างร้านบนแสตมป์หรือขีดเส้นคร่อมฆ่าแสตมป์ แล้ว ต้องลงวันเดือนปีที่กระทำการขีดฆ่าด้วย

²⁴ จรัญ ภักดีธนากุล คำอธิบาย กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน พิมพ์ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2554 หน้า 395

มีฉะนั้น อาจต้องเสียเงินเพิ่มและค่าปรับ²⁵ อย่างไรก็ดี ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ว่า²⁶ การชิตฆ่าตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ก็เพื่อมิให้นำกลับไปใช้ได้อีก ดังนั้น การชิตฆ่าจึงไม่จำกัดวิธี เพียงแต่ลงชื่อบนอากรด้วยปากกา หรือใช้ตราประทับ เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีการใช้แล้ว ก็ถือว่าเป็นการชิตฆ่าแล้ว จะมีการลงวัน เดือน ปี ด้วยหรือไม่ ไม่สำคัญ แม้ไม่ลงลายมือชื่อและไม่ลงวัน เดือนปีที่กระทำตราสาร ก็ยังรับฟังเอกสารนั้น เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ แต่อาจต้องรับผิดชอบเสียหายเงินเพิ่มตามประมวลรัษฎากร มาตรา 114 และค่าปรับตามมาตรา 124

จากแนววินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าว ได้มีนักกฎหมายภาษีอากรให้ความเห็นว่า การชิตฆ่าอากรแสตมป์ที่ถูก ต้องลงวันเดือนปีกำกับ มีฉะนั้นจะเป็นช่องทางให้มีการโกงภาษีอากรแสตมป์ได้ และไม่สอดคล้องกับที่ประมวลรัษฎากรบัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร มาตรา 103 แต่ศาลฎีกาก็ยังยืนยันตามบรรทัดฐานนี้ มาจนถึงปัจจุบัน²⁷

3. ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 103 และ มาตรา 118 หาได้บังคับให้ปิดและชิตฆ่าอากรแสตมป์ในทันทีที่ทำการตราสารไม่ ดังนี้ แม้มิได้ปิด

และชิตฆ่าอากรแสตมป์มาแต่แรกในขณะที่ทำตราสาร แต่เมื่อได้ปิดอากรแสตมป์ครบถ้วน และชิตฆ่าแล้วในขณะที่ฟ้องคดี ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีได้²⁸ เท่ากับว่าบทบัญญัติประมวลรัษฎากร มาตรา 118 โดยหลักแล้วจะใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ แต่มีข้อยกเว้นไว้จนกว่าจะได้ปิดอากรแสตมป์ครบถ้วนและชิตฆ่าถูกต้องแล้ว ไม่ได้บังคับว่าต้องปิดและชิตฆ่าในทันทีที่ทำการตราสาร ถ้าได้ปิดอากรแสตมป์ครบถ้วนแล้วและชิตฆ่าถูกต้องแล้ว แม้จะปิดภายหลังก็ถือว่าเป็นการปิดแสตมป์บริบูรณ์แล้ว ไม่ต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐาน ส่วนจะมีโทษทางอาญาหรือไม่ จะต้องรับผิดชอบเสียหายเงินเพิ่มอากรหรือไม่ เป็นบทลงโทษในทางอื่นต่างหากไม่เกี่ยวกับการรับฟังตราสารเป็นพยานหลักฐาน²⁹

อย่างไรก็ตาม หลักการดังกล่าว การที่จะปิดอากรแสตมป์ให้ครบถ้วนและชิตฆ่าให้ถูกต้องนั้นจะต้องกระทำก่อนที่ศาลชั้นต้นพิพากษาคดี ถ้าศาลชั้นต้นพิพากษาคดีไปแล้วยอมลวงเลยเวลาที่อนุญาตให้ทำการแก้ไขแล้ว ผู้อ้างเอกสารจะขอปิดอากรแสตมป์ หรือขออนุญาตนำตราสารไปเสียอากรและเงินเพิ่มอากรเพื่อให้มีผลเป็นตราสารที่ปิดแสตมป์บริบูรณ์ตาม

²⁵ รองศาสตราจารย์ ดร. สุเมธ ศิริคุณโชติ อากรแสตมป์ พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2550 หน้า 16

²⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2546/2517

²⁷ จรัญ ภักดีธนากุล คำอธิบาย กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน พิมพ์ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2554 หน้า 395-396

²⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 354/2530

²⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9274/2546

ประมวลรัษฎากร มาตรา 117 ไม่ได้

ข. ผลตามกฎหมายกรณีตราสารปิดแสตมป์
ไม่บริบูรณ์หรือปิดแสตมป์บริบูรณ์แต่ไม่ได้ขีดฆ่า

ถ้าตราสารปิดแสตมป์ไม่บริบูรณ์หรือปิด
แสตมป์บริบูรณ์แต่ไม่ได้ขีดฆ่า รับฟังเป็นพยาน
หลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ นอกจากนี้อาจต้อง
รับผิดชอบภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร
มาตรา 114 และค่าปรับตามมาตรา 124

ตัวอย่างที่ 1³⁰ สัญญากู้เงินที่โจทก์นำมา
ฟ้องปิดอากรแสตมป์ไม่บริบูรณ์ไม่อาจใช้เป็น
พยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ เท่ากับว่าโจทก์ไม่มี
หลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 วรรค
หนึ่ง ดังนี้ โจทก์ย่อมไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้
ตามกฎหมาย

ตัวอย่างที่ 2³¹ จำเลยให้การปฏิเสธ
ลายมือชื่อในสัญญาว่าไม่ใช่ของจำเลยเท่ากับ
ปฏิเสธความถูกต้องแท้จริงแห่งเอกสาร และ
กล่าวอ้างว่าหนี้้นั้นไม่สมบูรณ์ ศาลจึงจำต้องใช้
สัญญาผู้มาเป็นพยานหลักฐานในคดี เมื่อสัญญา
ไม่ได้ขีดฆ่าอากรแสตมป์ถือว่าสัญญาผู้ไม่ปิด
แสตมป์บริบูรณ์ จึงไม่อาจรับฟังสัญญาผู้เป็น
พยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ตามประมวลรัษฎากร

มาตรา 118 แม้จำเลยจะเบิกความรับว่าลายมือ
ชื่อในสัญญาผู้เป็นของจำเลย ก็เป็นเรื่องในชั้น
พิจารณาว่าข้อเท็จจริงในประเด็นที่จำเลยต่อสู้ไว้
ฟังได้เพียงใด ไม่ใช่กรณีที่ไม่ต้องใช้เอกสาร
สัญญาผู้เป็นพยานหลักฐาน

ค. การปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์ จะต้องปิดที่
ต้นฉบับ คู่ฉบับ หรือคู่ฉีกเท่านั้น ตามบัญชีท้าย
หมวด 6 แห่งประมวลรัษฎากร ไม่รวมถึงสำเนา
เอกสาร เพราะประมวลรัษฎากรมิได้บังคับให้ปิด
อากรแสตมป์ที่สำเนาเอกสาร³²

เนื่องจากกฎหมายไม่ได้บังคับให้ปิดอากร
แสตมป์ที่สำเนาตราสาร แต่ให้ปิดที่ต้นฉบับกับ
คู่ฉบับ ถ้าปิดที่ต้นฉบับและคู่ฉบับแล้วใช้ตราสาร
นั้นเป็นพยานหลักฐานได้ทั้งต้นฉบับคู่ฉบับและ
สำเนา แต่ถ้าไม่ได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์ที่ต้นฉบับ
และคู่ฉบับก็เอามาใช้เป็นพยานหลักฐานไม่ได้
รวมทั้งเอาสำเนามาใช้ก็ไม่ได้ แต่กฎหมายไม่ได้
บังคับปิดที่สำเนา เพราะฉะนั้น ถ้าคู่ความนำสืบ
สำเนาเอกสารแทนต้นฉบับตามข้อยกเว้นของ
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา
93(1) (2) (3) หรือ (4) แม้สำเนาเอกสารนั้นจะ
มิได้ปิดอากรแสตมป์ ศาลก็รับฟังสำเนาเป็น
พยานหลักฐานได้³³

³⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3226/2542

³¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 609/2537, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1400/2522 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3039/2523

³² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3416/2551 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2433/2550

³³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3416/2551 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2433/2550

ตัวอย่าง³⁴ โจทก์ส่งต้นฉบับสัญญาเช่าที่ดินต่างตอบแทนระหว่างบริษัท น. กับโจทก์และต้นฉบับสัญญาซื้อขายอาคารและสิ่งปลูกสร้างระหว่างบริษัท น. กับโจทก์ไปให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อตรวจสอบการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของบริษัทในเครือ โจทก์ไม่สามารถนำต้นฉบับสัญญาดังกล่าวส่งศาลชั้นต้น แต่ขอให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเรียกเอกสารดังกล่าวจากธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยส่งสำเนาเอกสารดังกล่าวโดยรับรองสำเนาถูกต้อง การที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์รับฟัง สำเนาเอกสารดังกล่าวเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์อนุญาตให้โจทก์นำสำเนาเอกสารมาสืบได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93(2) ส่วนการรับฟังสำเนาเอกสารเป็นพยานหลักฐานแทนต้นฉบับเอกสารตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93(2) นั้น มิใช่เป็นการรับฟังต้นฉบับเอกสารเป็นพยานหลักฐานอันจะต้องปิดอาการแสตมป์ที่ต้นฉบับนั้นแต่อย่างใด ทั้งสำเนาเอกสารดังกล่าวก็มีใช้ต้นฉบับหรือคู่ฉบับหรือคู่มือ จึงไม่อยู่ในบังคับที่ต้องปิดอาการแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร ดังนั้น สำเนาสัญญาเช่าที่ดินต่างตอบแทนและสำเนาสัญญาซื้อขายอาคาร

และสิ่งปลูกสร้างจึงรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

ง. ถ้าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งยอมรับว่าได้ทำเอกสารนั้นจริง ศาลก็ต้องข้อเท็จจริงยุติตามคำรับของคู่ความ คดีจึงไม่จำเป็นต้องใช้ตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานอีก แม้ตราสารนั้นจะมีได้ปิดอาการแสตมป์ ศาลก็ต้องฟังข้อเท็จจริงตามคำรับไม่ทำให้ข้อเท็จจริงที่คู่ความรับกันแล้วเสียไป

การไม่ปิดอาการแสตมป์หรือปิดแล้วแต่ไม่ชัดเจน ศาลจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ แต่ถ้าคดีนั้นไม่มีความจำเป็นที่จะต้องอ้างเอกสารนั้นเป็นพยาน เช่น ในกรณีที่มีการรับรองข้อเท็จจริงแห่งตราสารนั้นแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องปิดอาการแสตมป์นั้นอีก³⁵ เนื่องจากตราสารที่ต้องปิดอาการแสตมป์เป็นพยานเอกสารประเภทหนึ่ง ดังนั้น พยานเอกสารที่ตกอยู่ภายใต้บังคับที่จะต้องปิดอาการแสตมป์จะต้องเป็นเอกสารที่ใช้อ้างเพื่อเป็นพยานหลักฐานในประเด็นแห่งคดี เมื่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งยอมรับว่าได้ทำเอกสารนั้นจริง ศาลต้องฟังข้อเท็จจริงยุติตามคำรับของคู่ความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84(3) คดีจึงไม่จำเป็นต้องใช้ตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานอีก ดังนี้ แม้ตราสารนั้นจะมีได้ปิดอาการแสตมป์ ศาลก็ต้องฟังข้อเท็จจริงตามคำรับไม่ทำให้ข้อเท็จจริงที่คู่ความรับกันแล้วเสียไป³⁶

³⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 750/2541

³⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3194/2522

³⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8660/2547, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 604/2548, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7720/2550 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 53/2552

ข้อควรระวัง มีข้อที่น่าสังเกตว่า ปกติการอ้างตราสารเป็นพยานก็เพื่อจะพิสูจน์ว่าคุณความฝ่ายหนึ่งได้ทำเอกสารนั้นขึ้นจริง ดังนั้น การให้การยอมรับที่จะทำให้ประเด็นข้อนี้หมดไป จึงต้องเป็นการรับว่าได้ทำเอกสารขึ้นจริง ถ้าเป็นแต่เพียงการยอมรับความถูกต้องแท้จริงของเอกสาร โดยการที่คุณความอีกฝ่ายหนึ่งไม่ใช่ลัทธิคัดค้านตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 125 คุณความอีกฝ่ายที่อ้างเอกสารยังคงต้องอาศัยเอกสารเป็นพยานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้นอยู่ เพียงแต่ไม่ต้องส่งต้นฉบับต่อศาลเท่านั้น ฉะนั้น หากปรากฏจากสำเนาเอกสารว่าต้นฉบับมิได้ปิดอากรแสตมป์ ศาลก็ย่อมไม่รับฟังสำเนาเอกสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี³⁷ แต่ถ้าโจทก์ จำเลยยอมรับว่าทำตราสารจริง แต่ยังคงโต้เถียงเรื่องจำนวนหนี้ตามที่ระบุในตราสาร ก็ยังคงต้องใช้ตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐาน จึงอยู่ในบังคับต้องปิดอากรแสตมป์³⁸

แต่ก็ต้องพิจารณาต่อไปอีกด้วยว่า ถ้าเป็นคดีที่คุณความเบิกความในฐานะพยานยอมรับว่าทำตราสารนั้นจริงมิใช่เป็นคำรับของคุณความของ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84(3) แต่เป็นเพียงพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีเท่านั้น แต่คดียังจำเป็นต้องใช้ตราสารเป็นพยานหลักฐานอยู่ เมื่อตราสารนั้นมิได้ปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์ จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้³⁹ คุณความนี้ยังไม่พอยังต้องพิจารณาต่อไปอีกด้วยว่า คำรับของคุณความนี้รวมถึงผู้รับมอบอำนาจให้ดำเนินคดีแทนและนายที่ไปแต่งนายให้อำนาจไว้ กรณีคุณความหลายคนในฝ่ายเดียวกันต้องดูว่าคำรับของคุณความคนใดก็ผูกพันฟังเป็นยุติเฉพาะคำรับของคุณความคนนั้น⁴⁰ และนอกจากนี้ คำรับที่จะฟังเป็นข้อยุติต้องเกิดขึ้นจากกระบวนการพิจารณาในศาล ถ้าเป็นคำรับของคุณความนอกศาล ถือว่าเป็นเพียงพยานหลักฐานเท่านั้น⁴¹ มีข้อที่ต้องควรระวังอีกต่อไปว่า แต่ถ้าคำรับนอกศาล หากต่อมาได้มีการรับข้อเท็จจริงนั้นในศาล ก็ถือว่าเป็นข้อเท็จจริงที่คุณความรับแล้วได้⁴²

จ. ประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ห้ามรับฟังตราสารที่ไม่ปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์เฉพาะในคดีแพ่ง ไม่เอาไปใช้ในคดีอาญา คดีปกครอง คดีรัฐธรรมนูญ

³⁷ เข็มชัย ชุตินวงศ์ คำอธิบาย กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน พ.ศ. 2543 หน้า 295

³⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 692/2546

³⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4428/2532 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 609/2537

⁴⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 382/2506

⁴¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1886/2506

⁴² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4320/2540

ปัญหาที่ว่า ในคดีอาญา แม้ตราสารจะไม่ได้ปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์มีผลตามกฎหมายอย่างไรบ้าง

ตัวอย่าง⁴³ ไบมอบอำนาจให้ทำการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีอาญา จะต้องปิดอากรแสตมป์หรือไม่ ถ้าไม่ปิดจะผลอย่างไร

ตามบัญชีอัตราอากรแสตมป์ ไบอำนาจในคดีอาญาก็ต้องปิดอากรแสตมป์แต่ถ้าไม่ปิดคงจะมีโทษเพียงต้องเสียค่าอากรเพิ่มเท่านั้นคงไม่ถึงกับทำให้ศาลไม่ยอมรับฟังไบมอบอำนาจนั้นเสียเลย เพราะประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ใช้บังคับเฉพาะพยานเอกสารในคดีแพ่งเท่านั้น

จากประเด็นดังกล่าวศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ว่า⁴⁴ คดีร้องขอคืนของกลางที่ศาลสั่งริบ ถือเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญาไม่ต้องปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์ก็รับฟังได้

ต่อมาศาลฎีกาได้วินิจฉัยซึ่งเป็นการยืนยันตามแนวทางดังกล่าวโดยวินิจฉัยไว้ว่า⁴⁵ ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 กำหนดให้ตราสารที่มีได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือส่วนของตราสารเป็นพยานหลักฐานไม่ได้นั้นใช้เฉพาะในคดีแพ่งเท่านั้น ส่วนในคดีอาญาไม่มีบทกฎหมายใดห้ามมิให้นำตราสารดังกล่าวมารับ

ฟังเป็นพยานหลักฐานด้วย ดังนั้น เมื่อคดีอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ มาตรา 4 ได้ความว่าจำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้เงินกู้ยืมแก่โจทก์โดยมีสัญญากู้ยืมเงินมาแสดง ก็ถือได้ว่าจำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมายแล้ว

จากการที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ตามฎีกาดังกล่าว **จึงน่าจะถูกต้องตรงกับตัวบทกฎหมาย⁴⁶** ซึ่งต่างจากแนวฎีกาเดิม⁴⁷ ที่วินิจฉัยไว้ว่า เมื่อสัญญากู้ยืมเงินอันเป็นตราสารที่โจทก์อ้างเป็นพยานมิได้ปิดอากรแสตมป์จึงต้องถือว่าสัญญากู้ยืมเงินต้องห้ามมิให้นำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 เสมือนว่าการกู้ยืมเงินระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือผู้เสียหายจะนำสัญญากู้ยืมเงินมาฟ้องบังคับจำเลยให้คืนเงินแก่ตนมิได้ หนี่ดังกล่าวจึงเป็นหนี้ที่ไม่สามารถบังคับได้ตามกฎหมายแม้ข้อเท็จจริงได้ความว่าจำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้เงินกู้ให้แก่ผู้เสียหายแต่เมื่อหนี้นั้นไม่สามารถบังคับได้ตามกฎหมายการออกเช็คของจำเลยจึงขาดองค์ประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ มาตรา 4

⁴³ เข็มชัย ชูติวงศ์ คำอธิบาย กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน พ.ศ. 2543 หน้า 295

⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 621/2524

⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 42/2545

⁴⁶ จรัญ ภักดีธนากุล กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน พิมพ์ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2554 หน้า 397

⁴⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5829/2540 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5477/2543

ฉ. เรื่องตราสารไม่ได้ปิดอาคารแสดงสมบัติ
บริบูรณ์นี้ เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบ
เรียบร้อยของประชาชน เพราะเกี่ยวกับภาษีของ
รัฐและการเลี้ยงภาษีของรัฐ แม้คู่ความไม่ยกขึ้น
ต่อสู้ศาลก็ยกขึ้นวินิจฉัยให้เองได้ตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5)
ซึ่งในทางปฏิบัติถ้าศาลตรวจพบก็ควรต้องยกขึ้น
วินิจฉัยให้เอง และผลต่อเนื่องไปก็คือ แม้คู่ความ
จะไม่ได้ยกขึ้นต่อสู้เป็นประเด็นไว้ในศาลชั้นต้น
ก็อาจยกขึ้นเป็นข้ออุทธรณ์ฎีกาในภายหลังได้
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
มาตรา 225 วรรค 2 หรือมาตรา 249 วรรค 2
แล้วแต่กรณี ผลของหลักกฎหมายข้อนี้ จึงทำให้
เกิดทางปฏิบัติขึ้นว่า เมื่อโจทก์นำเอาตราสารที่
ไม่ได้ปิดแสดงสมบัติให้บริบูรณ์มาใช้ในคดีแพ่ง ฝ่าย
จำเลยมักจะไม่นำขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในศาลชั้นต้น
ไม่ได้แย้งคัดค้านให้โจทก์รู้ตัว เพราะถ้าจำเลยยก
ขึ้นโต้แย้งคัดค้านในศาลชั้นต้น ก็เท่ากับบอกให้
โจทก์มีโอกาสขอคืนไปแก้ไขให้ถูกต้อง ในทาง
ปฏิบัติจำเลยจึงมักจะรอจนศาลชั้นต้นพิพากษา
แล้ว จำเลยจึงยกประเด็นนี้ขึ้นในชั้นอุทธรณ์หรือ
ชั้นฎีกาซึ่งทำได้เพราะเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน⁴⁸

ตัวอย่าง⁴⁹ ปัญหาที่ว่าเอกสารใดเป็น
ตราสารที่ต้องปิดอาคารแสดงสมบัติให้บริบูรณ์ตาม

⁴⁸ จรรย์ ภักดีธนากุล คำอธิบาย กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน พิมพ์ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2554 หน้า 394

⁴⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1123/2543

ประมวลรัษฎากรหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย
อันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน
แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ เมื่อศาลเห็นสมควร
ศาลอุทธรณ์ย่อมมีอำนาจหยิบยกปัญหาดังกล่าว
ขึ้นมาวินิจฉัยได้ ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5) ประกอบ
มาตรา 246 ดังนั้นการที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า
หนังสือสัญญากู้ยืมเงินและสัญญาค้ำประกัน
เป็นเพียงหลักฐานเป็นหนังสือไม่ใช่ตราสารที่
ต้องปิดอาคารแสดงสมบัติตามประมวลรัษฎากรนั้น
ไม่ถือว่าเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นแต่อย่างใด

3. ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ และแนววินิจฉัยที่น่าสนใจ

3.1 ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ

เอกสารที่ส่งมาในรูปอิเล็กทรอนิกส์นั้น
ถือเป็นหนังสือตามความในกฎหมายหรือไม่ และ
ถือว่าเป็นการทำตราสารที่ต้องปิดอาคารแสดงสมบัติ
ตามประมวลรัษฎากรหรือไม่

สัญญาอิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อ
ดิจิทัลมีข้อแตกต่างจากการทำสัญญาในปัจจุบัน
ก็คือ สัญญาเหล่านี้ไม่มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์
อักษร ไม่มีเอกสารให้ถือไว้ และไม่มีการลง
ลายมือชื่อเป็นรูปธรรมเช่นที่เคยปฏิบัติกันเป็น
ปกติหรือหากจะกล่าวโดยรวมก็คือขัดกับความ

รู้สึกมั่นคงน่าเชื่อถือของการทำสัญญานั้นเอง แต่ในโลกของอินเทอร์เน็ต ซึ่งการค้าขายหรือธุรกรรมต่างๆ ต้องการความรวดเร็ว สามารถกระทำได้ทันที โดยคู่สัญญาไม่ต้องอยู่เฉพาะหน้า และอยู่ห่างโดยระยะทาง อันเป็นลักษณะเด่นของการค้าขายหรือธุรกรรมต่างๆ แบบนี้ จึงไม่อาจจะรอทำสัญญาเช่นนั้นได้ สิ่งที่ต้องการคือระบบที่เอื้ออำนวยต่อการค้าขายเช่นนี้ โดยในขณะที่เดียวกันก็มีหลักฐานเป็นที่น่าเชื่อถือได้⁵⁰

เมื่อการทำธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ใช้การกระทำโดยมีกระดาษเป็นหลักฐาน เหมือนกับการทำธุรกรรมตามปกติโดยทั่วไป

ปัญหามีว่า เอกสารที่ส่งมาในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น ถือเป็นหนังสือตามความในกฎหมายหรือไม่ และถือว่าเป็นการทำตราสารที่ต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากรหรือไม่ อีกทั้งการเกิดขึ้นของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 นั้น จะมีผลต่อการใช้กฎหมายว่าด้วยพยานหลักฐานหรือไม่อย่างไร

ประเด็นดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

มาตรา 8 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา 9 ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำในหนังสือ มีหลักฐานเป็น

หนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดง ถ้าได้มีการจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดงแล้ว

ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการปิดอากรแสตมป์ หากได้มีการชำระเงินแทนหรือดำเนินการอื่นใดด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องประกาศกำหนด ให้ถือว่าหนังสือหลักฐานเป็นหนังสือ หรือเอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นตราสารนั้นได้มีการปิดอากรแสตมป์และขีดฆ่าตามกฎหมายนั้นแล้ว ในการนี้การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว คณะกรรมการจะกำหนดกรอบและแนวทางเพื่อเป็นมาตรฐานทั่วไปไว้ด้วยก็ได้”

มาตรา 9 บัญญัติว่า “ในกรณีที่บุคคลพึงลงลายมือชื่อในหนังสือ ให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า

(1) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นว่าเป็นของตน และ

(2) วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้

⁵⁰ อาทิตย์ ออกเวหา Digital Signatures เป็นการลงลายมือชื่อตามกฎหมายหรือไม่ ดุลพาท พฤษภาคม-สิงหาคม 2543 หน้า 27-28

โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมหรือข้อตกลงของคู่กรณี

วิธีการที่เชื่อถือได้ตาม (2) ให้คำนึงถึง

ก. ความมั่นคงและรัดกุมของการใช้วิธีการหรืออุปกรณ์ในการระบุตัวบุคคลสภาพพร้อมใช้งานของทางเลือกในการระบุตัวบุคคล กฎเกณฑ์เกี่ยวกับลายมือชื่อที่กำหนดไว้ในกฎหมายระดับความมั่นคงปลอดภัยของการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ การปฏิบัติตามกระบวนการในการระบุตัวบุคคลผู้เป็นสื่อกลางระดับของการยอมรับหรือไม่ยอมรับ วิธีการที่ใช้ในการระบุตัวบุคคลในการทำธุรกรรม วิธีการระบุตัวบุคคลในช่วงเวลาที่มีการทำธุรกรรมและติดต่อสื่อสาร

ข. ลักษณะ ประเภท หรือขนาดของธุรกรรมที่ทำ จำนวนครั้งหรือความสม่ำเสมอในการทำธุรกรรม ประเพณีทางการค้าหรือทางปฏิบัติ ความสำคัญมูลค่าของธุรกรรมที่ทำ หรือ

ค. ความรัดกุมของระบบการติดต่อสื่อสาร ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการประทับตราของนิติบุคคลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยโดยอนุโลม”

➔ ตัวอย่าง แนววินิจฉัย ของกรม -
สรรพากร

เรื่อง อากรแสดมปี กรณีการรับประกันภัย

ต่อในประเทศและต่างประเทศ⁵¹

ปัญหา บริษัทประกอบกิจการให้บริการรับประกันวินาศภัย ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ในการรับประกันภัย บริษัทฯ จะออกกรมธรรม์ซึ่งชำระอากรแล้ว พร้อมสำเนา (มิได้ชำระอากร) ให้กับนายหน้าหรือตัวแทน โดยนายหน้าหรือตัวแทนนั้นจะส่งมอบกรมธรรม์ต้นฉบับให้แก่ผู้เอาประกันภัยและเก็บสำเนากรมธรรม์ดังกล่าวไว้ ในการจัดทำกรมธรรม์ บริษัทฯ จะจัดพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ทั้งฉบับ มีลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรรมการบริษัทฯ จำนวน 2 คน และลายมือชื่อของผู้รับมอบอำนาจ จำนวน 1 คน ลงนามจริงด้วยปากกา บริษัทฯ จะเก็บข้อมูลของกรมธรรม์ดังกล่าวไว้ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหากภายหลังผู้เอาประกันภัยต้องการได้ฉบับกรมธรรม์ บริษัทฯ จะจัดทำฉบับกรมธรรม์ โดยพิมพ์คำว่า “ฉบับ” แทนคำว่า “สำเนา” พร้อมทั้งชำระอากรแสดมปีสำหรับฉบับในภายหลัง ในฉบับกรมธรรม์จะมีลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรรมการและการลงลายมือชื่อของผู้รับมอบอำนาจในลักษณะเดียวกับต้นฉบับกรมธรรม์ แต่ผู้รับมอบอำนาจจะไม่ลงลายมือชื่อในสำเนากรมธรรม์

สำหรับข้อมูลกรมธรรม์ประกันภัยที่เก็บไว้

⁵¹ หนังสือที่ กค 0702/2280 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2555

ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น บริษัทประกันวินาศภัยมีเจตนาจัดเก็บไว้เป็นข้อมูล เพื่อใช้ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องเรื่องเท่านั้น เช่น การลงบัญชีใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบพิจารณา ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนและใช้เป็นข้อมูลในการติดตามงานที่ครบต่ออายุ เป็นต้น กรณีที่ผู้เอาประกันภัยมาขอกรมธรรม์ใหม่เนื่องจากทำกรมธรรม์ประกันภัยสูญหาย บริษัทจะพิมพ์ข้อมูลกรมธรรม์ที่อยู่ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ออกมา และลงชื่อด้วยปากกาอีกครั้งหนึ่งเพื่อรับรองแทนฉบับเดิมที่หายไปได้มีการลงลายมือชื่ออย่างเดียวกับต้นฉบับแต่ได้ระบุว่า เป็นคู่ฉบับ ซึ่งในกรณีนี้ผู้รับประกันภัยไม่ต้องปิดอาคารแสดมภ์ เนื่องจากข้อเท็จจริงมิได้เป็นคู่ฉบับตามนัยของบัญชีอาคารแสดมภ์ แต่ได้ปิดอาคารแสดมภ์ตามที่ผู้เอาประกันภัยร้องขอ ดังนั้น ข้อมูลกรมธรรม์ประกันภัยที่เก็บไว้เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จึงไม่เป็นตราสาร ตามมาตรา 103 แห่งประมวลรัษฎากร และคู่ฉบับตามข้อ 23 ของบัญชีอัตราอาคารแสดมภ์แห่งประมวลรัษฎากรใช้หรือไม่อย่างไร

แนววินิจฉัย กรณีบริษัทฯ ได้จัดเก็บข้อมูลกรมธรรม์ประกันภัยในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ในการดำเนินงานเพื่อ

ประโยชน์ของบริษัทฯ หรือกรณีที่ผู้เอาประกันประสงค์จะได้กรมธรรม์ฉบับใหม่ เนื่องจากกรมธรรม์เดิมสูญหาย โดยข้อมูลกรมธรรม์ที่อยู่ในระบบอิเล็กทรอนิกส์จะมีข้อความและมีลายมือชื่อของกรรมการบริษัทฯ จำนวน 2 คน อย่างเดียวกันกับกรมธรรม์ต้นฉบับ แต่หาได้มีลายมือชื่อของผู้รับมอบอำนาจของบริษัทฯ จำนวน 1 คน ลงนามจริงด้วยปากกา ข้อมูลกรมธรรม์ประกันภัยที่เก็บไว้ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว จึงมิใช่คู่ฉบับของตราสารอันจะต้องปิดอาคารแสดมภ์ตามลักษณะตราสาร 23 ของบัญชีอัตราอาคารแสดมภ์แห่งประมวลรัษฎากร

ข้อสังเกต แนววินิจฉัยของกรมสรรพากรดังกล่าวเป็นกรณีที่มีการจัดเก็บข้อมูลกรมธรรม์ประกันภัยในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จะถือว่าคู่ฉบับของตราสารอันจะต้องปิดอาคารแสดมภ์ตามลักษณะตราสาร 23 ของบัญชีอัตราอาคารแสดมภ์ แห่งประมวลรัษฎากรหรือไม่

อย่างไรก็ดี ประเด็นดังกล่าวมีรายงานทางวิชาการให้ความเห็นไว้ว่า⁵² หากจัดข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานเอกสารแล้ว ในการนำข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาเป็นพยานหลักฐานก็จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับพยาน

⁵² ศุภธดา วัฒนวิเชียร การรับฟังและชี้แจงหน้าพยานหลักฐานในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รายงานผลงานส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 9 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2554 หน้า 14 (สืบค้นมาจากเว็บไซต์ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม)

เอกสารมาบังคับใช้ ในเรื่องการเสียอากรแสตมป์ ตามประมวลรัษฎากร เมื่อกฎหมายกำหนดให้ เอกสารบางประเภทจะต้องปิดอากรแสตมป์ ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 มิฉะนั้น จะอ้างเป็นพยานในศาลไม่ได้ เมื่ออ้างข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานเอกสารแล้ว จึงต้อง เสียค่าอากรแสตมป์ ซึ่ง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 8 วรรค 2 กำหนดว่า หากได้มีการชำระ เงินแทนหรือดำเนินการอื่นใดด้วยวิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ หน่วยงานของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องประกาศกำหนด ให้ถือว่า หนังสือ หลักฐานเป็นหนังสือ หรือ เอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นตราสารนั้นได้มีการปิด อากรแสตมป์และขีดฆ่าตามกฎหมายนั้นแล้ว

แต่ประเด็นดังกล่าวยังไม่มีความวินิจฉัยของ ศาลฎีกาแต่อย่างใด คงต้องติดตามว่าจะมีการ วางแนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้ต่อไปอย่างไร

3.2 แนววินิจฉัยที่น่าสนใจ

เรื่องที่ 1⁵³ โจทก์ปิดอากรแสตมป์ด้านที่ เป็นแบบพิมพ์หนังสือสัญญาจ่ายเงินถึง 550 บาท ทั้งที่ต้องปิดอากรแสตมป์เพียง 285 บาท แสดง ว่าโจทก์ปิดอากรแสตมป์ตามหนังสือสัญญาจ่ายเงิน และหนังสือสัญญาค่าประกันที่เป็นแบบพิมพ์ ด้านหลังครบถ้วนแล้ว หนังสือสัญญาค่าประกัน จึงใช้เป็นพยานหลักฐานได้ตามประมวลรัษฎากร

⁵³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11073/2554

⁵⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10406/2554

มาตรา 118

เรื่องที่ 2⁵⁴ แบบฟอร์มคำขอกู้ยืมเงินและ หนังสือกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ที่โจทก์นำมาใช้ กับพนักงานลูกจ้างของโจทก์ ซึ่งคำขอกู้เงินมี สาระสำคัญเพียงว่า จำเลยที่ 1 เสนอคำขอกู้เงิน จำนวน 153,500 บาท ส่วนหนังสือกู้เงินมีสาระ สำคัญเพียงว่าจำเลยที่ 1 ทำหนังสือกู้ไว้ให้แก่ โจทก์เพื่อเป็นหลักฐาน จำเลยที่ 1 ขอกู้เงินไม่ เกิน 153,500 บาท เมื่อโจทก์อนุมัติให้ใช้หนังสือ กู้นี้ได้ จำเลยที่ 1 จะเบิกรับเงินกู้ตามที่โจทก์ อนุมัติและทำหลักฐานการรับเงินกู้ให้ไว้แก่ สหกรณ์ทุกครั้ง ด้านหลังระบุว่า ถ้าโจทก์กำหนด วงเงินกู้ให้น้อยกว่าที่ขอกู้ จำเลยที่ 1 เป็นอันต กลงด้วยทั้งสิ้น ลงชื่อจำเลยที่ 1 ผู้กู้ โดยไม่มี ลายมือชื่อโจทก์ผู้ให้กู้ยืมด้วย คงมีเพียงลายมือ ชื่อประธานคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมเป็นผู้อนุมัติพร้อม เลขานุการในช่องบันทึกการอนุมัติเงินกู้หน้าแรก ของหนังสือกู้เงิน อันเป็นขั้นตอนปฏิบัติงานตาม ระเบียบ ฯ ข้อ 9 จึงเป็นเพียงหลักฐานแห่งการ กู้ยืมเงินเป็นหนังสือ ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 653 วรรคหนึ่ง มิใช่หนังสือ สัญญากู้ยืมเงิน ส่วนสัญญาค่าประกันที่จำเลยที่ 2 และที่ 3 ทำให้ไว้แก่โจทก์ จำเลยที่ 2 และที่ 3 ฝ่ายเดียวลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน จึงเป็น

เพียงหลักฐานลงลายมือชื่อผู้ค้าประกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 680 วรรคสองเท่านั้น หนังสือกู้เงินและหนังสือค้ำประกัน จึงมิใช่ตราสารที่ต้องปิดอากรแสตมป์ บริบูรณ์ตามความมุ่งหมายแห่งประมวลรัษฎากร มาตรา 118 แม้โจทก์จะมีได้ปิดอากรแสตมป์ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

เรื่องที่ 3⁵⁵ สัญญากู้เงินมีการปิดอากรแสตมป์และประทับตราค่าอากรแสตมป์ซึ่งเป็นวันทำสัญญากู้ยืมดังกล่าวโดยครบถ้วนบริบูรณ์แล้ว ส่วนหนังสือต่ออายุสัญญากู้เงินเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสัญญากู้เงินฉบับเดิมและไม่ใช้ตราสารที่จะต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร จึงรับฟังสัญญากู้เงินและหนังสือต่อสัญญากู้เงินเป็นพยานหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้

เรื่องที่ 4⁵⁶ ประมวลรัษฎากร มาตรา 118 บัญญัติเพียงว่า ตราสารใดไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือสำเนาตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้เท่านั้น ไม่ได้บังคับถึงเวลาที่ปิด ดังนั้น แม้สำเนาสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็นฉบับภาพถ่ายที่โจทก์แนบมาเป็นเอกสารทำยาค่าฟ้องจะไม่ปรากฏการปิดแสตมป์ แต่เมื่อต้นฉบับสัญญากู้ยืมเงินที่โจทก์นำสืบในชั้น

พิจารณาได้ปิดแสตมป์ครบถ้วนบริบูรณ์มาก่อนแล้วขณะโจทก์อ้างส่งเป็นพยานต่อศาล จึงยอมใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ทั้งนี้ โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากศาลให้ปิดแสตมป์อีก เพราะมิใช่เป็นกรณีขออนุญาตปิดแสตมป์ภายหลังอ้างส่งเอกสารเป็นพยานโดยเอกสารนั้นยังไม่ได้ปิดแสตมป์ ที่ศาลล่างทั้งสองรับฟังสัญญากู้ยืมเงินเป็นพยานหลักฐานจึงไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

เรื่องที่ 5⁵⁷ ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 กำหนดให้ตราสารที่มีได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือส่วนของตราสารเป็นพยานหลักฐานไม่ได้นั้นใช้เฉพาะในคดีแพ่งเท่านั้น ส่วนในคดีอาญาไม่มีบทกฎหมายใดห้ามมิให้นำตราสารดังกล่าวมารับฟังเป็นพยานหลักฐานด้วย

เรื่องที่ 6⁵⁸ หนังสือมอบอำนาจที่มอบอำนาจให้ฟ้องคดีสำนวนแรกระบุข้อความไว้ว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ร. (โจทก์) โดย อ. หุ้นส่วนผู้จัดการ ขอมอบอำนาจให้ ธ. เป็นผู้ยื่นฟ้อง ง. (จำเลยที่ 1) รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องเป็นคดีอาญา คดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย ในการนี้ผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนทนายความ รวมทั้ง... การรับเงินหรือเอกสาร

⁵⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2129/2554

⁵⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1506/2554

⁵⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11294/2553

⁵⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8387 - 8391/2553

จากคู่ความหรือศาล และการดำเนินการในชั้น บังคับคดีเกี่ยวกับการยึดทรัพย์สินหรืออื่นๆ ได้ จนเสร็จการ การใดที่ผู้รับมอบอำนาจได้กระทำ ไปภายในขอบเขตแห่งหนังสือฉบับนี้ ให้มีผล ผูกพันโจทก์เสมือนกับโจทก์ได้ทำด้วยตนเอง ทุกประการ ส่วนหนังสือมอบอำนาจที่ให้ฟ้อง จำเลยที่ 1 และที่ 2 ในสำนวนที่สอง จำเลยที่ 1 และที่ 4 ในสำนวนที่สาม จำเลยที่ 1 และที่ 5 ในสำนวนที่สี่ จำเลยที่ 1 และที่ 6 ในสำนวน ที่ห้า นั้น ข้อความที่ว่าให้มีอำนาจฟ้องรวมถึง ผู้เกี่ยวข้องเป็นคดีอาญา คดีแพ่ง หรือคดี- ล้มละลาย รวมทั้งข้อความอื่นคงเป็นเช่นเดียวกัน ทุกประการ ดังนี้ การมอบอำนาจของโจทก์ ในแต่ละสำนวนคดีเป็นการมอบอำนาจให้ ๘. ฟ้องร้องคดีนี้และคดีเรื่องอื่นต่อจำเลยที่ 1 ด้วย โดยไม่มีข้อความจำกัดว่าเป็นการมอบอำนาจให้ ฟ้องคดีเพียงคดีเดียว จึงเป็นการมอบอำนาจให้ กระทำมากกว่าครั้งเดียว ซึ่งตามบัญชีอัตรา อากรแสตมป์ท้ายหมวด 6 ของประมวลรัษฎากร กำหนดในข้อ 7 ว่า กรณี (ข) มอบอำนาจให้ บุคคลเดียวหรือหลายคนร่วมกันกระทำการ มากกว่าครั้งเดียวต้องเสียค่าอากรแสตมป์ 30 บาท เมื่อตามหนังสือมอบอำนาจโจทก์ได้ มอบอำนาจให้ ๘. ทำการฟ้องคดีแพ่งและคดีอื่นๆ แทนโจทก์ได้ จึงต้องปิดอากรแสตมป์ 30 บาท

แต่โจทก์ปิดอากรแสตมป์เพียง 10 บาท จึง เป็นการปิดอากรแสตมป์ในเอกสารไม่ครบถ้วน ถูกต้องตามกฎหมาย หนังสือมอบอำนาจจึง เป็นตราสารที่มีได้ปิดอากรแสตมป์ให้บริบูรณ์ ในขณะที่โจทก์อ้างเป็นพยานหลักฐานจึงไม่อาจ ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร มาตรา 118 เมื่อหนังสือ มอบอำนาจไม่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ กรณียอมฟังไม่ได้ว่าโจทก์มอบอำนาจให้ ๘. ฟ้องจำเลยที่ 1 ๘. จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย ที่ 1 ทั้งห้าสำนวนแทนโจทก์ โจทก์ยอมไม่มี อำนาจฟ้อง

เรื่องที่ ๗^๙ ประมวลรัษฎากร มาตรา 118 บัญญัติเพียงว่า ตราสารใดไม่ปิดแสตมป์ครบ จำนวนและได้ขีดฆ่าแล้วว่าจะใช้เป็นพยาน หลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้เท่านั้น หากได้บังคับถึง เวลาที่ปิดและได้ขีดฆ่าอากรแสตมป์ในขณะที่ทำ สัญญาไม่ ดังนี้ เมื่อหนังสือสัญญาคุ้มเงินและ หนังสือสัญญาค้ำประกันเงินกู้ได้ปิดอากรแสตมป์ ครบจำนวนและขีดฆ่าแล้วก่อนฟ้องคดียอมรับฟัง เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ ส่วนโจทก์จะปฏิบัติ การแก้ไขข้อบกพร่องในการปิดอากรแสตมป์ ชอบด้วยประมวลรัษฎากร มาตรา 113 หรือไม่ นั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหากจากการปิดอากร แสตมป์

^๙ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5162/2553

เรื่องที่ 8⁶⁰ โจทก์อ้างหนังสือสัญญาซื้อขายเพื่อแสดงข้อเท็จจริงต่อศาลว่าได้มีการทำสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 ไม่ได้อ้างเพื่อแสดงข้อเท็จจริงว่าเป็นใบรับ จึงไม่ต้องปิดอากรแสตมป์และไม่ต้องห้ามไม่ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118

เรื่องที่ 9⁶¹ โจทก์นำสืบส่งภาพถ่ายสำเนาหนังสือมอบอำนาจเป็นพยานเอกสารต่อศาล จำเลยที่ 2 ไม่ได้คัดค้านหรือนำสืบโต้แย้งว่าโจทก์มิได้ส่งต้นฉบับหนังสือมอบอำนาจและนำสำเนาหนังสือมอบอำนาจมาสืบแต่อย่างใด จึงเท่ากับว่าคู่ความที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตกลงกันว่าสำเนาเอกสารนั้นถูกต้องแล้ว จึงให้ศาลยอมรับฟังสำเนาเช่นนั้นเป็นพยานหลักฐานได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93(1) สำเนาหนังสือมอบอำนาจจึงรับฟังเป็นพยานเอกสารได้ เมื่อเป็นการรับฟังสำเนาเอกสารเป็นพยานหลักฐานแทนต้นฉบับเอกสาร จึงหาใช่เป็นการรับฟังต้นฉบับเอกสารเป็นพยานหลักฐานอันจะต้องปิดอากรแสตมป์ไม่ และสำเนาหนังสือมอบอำนาจดังกล่าวก็มีใช้คู่ฉบับหรือคู่มือแห่งตราสารไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องปิดอากรแสตมป์ด้วย

⁶⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2889/2553

⁶¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2216/2553

⁶² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2089/2552

⁶³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10428/2551

เรื่องที่ 10⁶² ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 วรรคสอง ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยแบบของสัญญาเช่าซื้อบัญญัติไว้เพียงว่า “สัญญาเช่าซื้อนั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ” เมื่อปรากฏว่าสัญญาเช่าซื้อได้ทำขึ้นโดยมีจำเลยที่ 1 ลงลายมือชื่อไว้ในช่องผู้เช่า และมีผู้รับมอบอำนาจโจทก์ลงลายมือชื่อไว้ในช่องเจ้าของ ถือได้ว่าสัญญาเช่าซื้อได้ทำขึ้นเป็นหนังสือตามแบบที่บัญญัติไว้แล้ว จึงมีผลผูกพันคู่สัญญาให้ต้องปฏิบัติตามนั้น ส่วนการปิดอากรแสตมป์ในตราสารตามที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร ก็เป็นเรื่องของการเรียกเก็บอากรอันเป็นอีกเรื่องหนึ่งแยกต่างหาก ทั้งการไม่ปิดอากรแสตมป์ให้บริบูรณ์ก็มีผลเพียงไม่อาจอ้างตราสารดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานได้เท่านั้น มิใช่ว่าสัญญาที่มิได้ปิดอากรแสตมป์ให้บริบูรณ์จะตกเป็นโมฆะไม่

เรื่องที่ 11⁶³ บันทึกรายเงินยืมมีข้อความว่า วันที่ 9 ธันวาคม 2543 ข้าพเจ้า ส. ขอทำบันทึกว่าได้ยืมเงินและรับเงินยืมจาก พ. ไปแล้ว เป็นเงินทั้งสิ้น 4,500,000 บาท (สี่ล้านห้าแสนบาท) จริง และขอชำระเงินยืมดังกล่าวคืนแก่ พ. ผู้ให้ยืมเงินต่อไปนี้ ...เพื่อเป็นหลักฐานในการบันทึกนี้ ทั้งสองฝ่ายได้ลงชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน...

ซึ่งก็จะได้รับความว่าจำเลยเป็นผู้กู้ยืมและรับเงินไปจากโจทก์ 4,500,000 บาท ดังความในตอนท้ายที่มีลายมือชื่อของจำเลยว่าผู้ยืมและโจทก์ว่าผู้ให้ยืม บันทึกลงเงินยืมดังกล่าวจึงเป็นเพียงหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 653 วรรคหนึ่ง มิใช่เป็นหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน จึงไม่เข้าลักษณะตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 แม้โจทก์จะมีได้ปิดอาการแสดมภ์ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

เรื่องที่ 12⁶⁴ แม้หนังสือสัญญาเช่าซื้อรถยนต์เป็นเพียงคู่ฉบับ และสัญญาค้ำประกันจะมีได้ติดอาการแสดมภ์ แต่ตามคำให้การจำเลยทั้งสองมิได้ให้การต่อสู้ว่า จำเลยที่ 1 มิได้ทำสัญญาเช่าซื้อ และจำเลยที่ 2 มิได้ทำสัญญาค้ำประกันกับโจทก์ จึงต้องถือว่าจำเลยทั้งสองให้การยอมรับแล้วว่า จำเลยที่ 1 ได้ทำสัญญาเช่าซื้อ และจำเลยที่ 2 ได้ทำสัญญาค้ำประกันตามฟ้องกับโจทก์จริง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยสัญญาเช่าซื้อ และสัญญาค้ำประกันเป็นพยานหลักฐานในคดี

เรื่องที่ 13⁶⁵ โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทำหนังสือสัญญาเช่ากับโจทก์ตามสำเนาหนังสือสัญญาเช่าท้ายฟ้องผิดสัญญา ขอให้ขับไล่จำเลยและเรียกค่าเสียหาย จำเลยให้การว่าหนังสือ

สัญญาเช่าเอกสารท้ายฟ้องเป็นสัญญาที่โจทก์เจ้าของที่ดินรวมและจำเลยมีเจตนาให้เป็นสัญญาซื้อขาย โจทก์จึงไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าตามคำให้การของจำเลยดังกล่าวถือว่าจำเลยให้การยอมรับว่า จำเลยทำหนังสือสัญญาเช่าดังกล่าวกับโจทก์จริง เพียงแต่อ้างว่าหนังสือสัญญาเช่าดังกล่าวคู่สัญญาไม่มีเจตนาให้เป็นสัญญาซื้อขาย กรณีเช่นนี้จึงไม่จำเป็นต้องใช้หนังสือสัญญาเช่าดังกล่าวเป็นพยานหลักฐาน แม้หนังสือสัญญาเช่าฉบับดังกล่าวจะไม่ได้ปิดอาการแสดมภ์ก็รับฟังได้ตามคำรับของจำเลยว่ามีการทำหนังสือสัญญาเช่ากันจริงไม่ต้องห้ามตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118

เรื่องที่ 14⁶⁶ ใบตอบรับการสมัครสินเชื่อเงินสดพร้อมสัญญาให้สินเชื่อเงินสดระบุข้อความว่าจำเลยขอรับบริการสินเชื่อเงินสดในวงเงิน 500,000 บาท ในอัตราค่าธรรมเนียมการใช้วงเงินร้อยละ 1.15 ต่อเดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือนเฉพาะเดือนแรกเท่านั้น ค่าธรรมเนียมจัดการเงินกู้ร้อยละ 0.5 ของยอดเงินกู้และจำเลยได้ลงลายมือชื่อผู้กู้ไว้เป็นสำคัญ โดยไม่มีลายมือชื่อของโจทก์อยู่ด้วยเอกสารดังกล่าวจึงเป็นเพียงหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและ

⁶⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10417/2551

⁶⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7720/2550

⁶⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7016/2550

พาณิชย์ มาตรา 653 วรรคหนึ่งเท่านั้น มิใช่หนังสือสัญญากู้ยืมเงิน แม้เอกสารดังกล่าวจะมีข้อความว่าเป็นสัญญาให้สินเชื่อเงินสตราหว่างโจทก์กับจำเลย เอกสารดังกล่าวก็มีใช้ตราสารที่ต้องเสียอากรโดยปิดแสตมป์บริบูรณ์ตามอัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ตามความมุ่งหมายแห่งประมวลรัษฎากร มาตรา 103, 104 และ 118 ดังนั้น เอกสารดังกล่าวที่ไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์จึงรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ได้

เรื่องที่ 15⁶⁷ ตามบัญชีอากรแสตมป์ท้ายหมวด 6 แห่งประมวลรัษฎากร มิได้กำหนดว่าสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินจะต้องปิดอากรแสตมป์แม้ในบัญชีกล่าวข้อ 28(ข) กำหนดว่าใบรับสำหรับการโอนหรือก่อตั้งสิทธิใดๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ในเมื่อนิติกรรมที่เป็นเหตุให้ออกใบรับนั้นมีการจดทะเบียนตามกฎหมายต้องปิดอากรแสตมป์แต่สัญญาจะซื้อจะขายที่ดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 วรรคสอง มิได้บัญญัติให้เป็นนิติกรรมที่ต้องมีการจดทะเบียนตามกฎหมาย และโจทก์อ้างสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินที่จำเลยจะขายให้โจทก์เป็นพยานหลักฐานเพื่อแสดงว่าได้มีการทำสัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลย มิได้อ้างเพื่อแสดงข้อเท็จจริงว่าเป็นใบรับ จึงไม่ต้องปิดอากรแสตมป์และไม่ต้องห้ามไม่ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามประมวล

รัษฎากร มาตรา 118

เรื่องที่ 16⁶⁸ การที่โจทก์ได้ปิดอากรแสตมป์ในสัญญากู้ยืมเงินครบถ้วนแล้ว และประมวลรัษฎากร มาตรา 117 ให้ถือว่าเป็นตราสารที่ปิดแสตมป์บริบูรณ์ แต่การปิดแสตมป์นั้นโจทก์จะต้องกระทำก่อนหรือในขณะที่นำสัญญากู้ยืมเงินมาอ้างเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งก่อนศาลชั้นต้นตัดสินชี้ขาด เมื่อโจทก์นำสัญญากู้ยืมเงินไปปิดอากรแสตมป์หลังจากศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาแล้ว สัญญากู้ยืมเงินย่อมใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ได้ ดังที่บัญญัติไว้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ถือได้ว่าโจทก์มิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ โจทก์จึงฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 วรรคหนึ่ง

*หมายเหตุโดยอาจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 บัญญัติห้ามมิให้ใช้ตราสารที่ไม่ได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง ข้อเท็จจริงคดีนี้ปรากฏว่า โจทก์นำสัญญากู้ยืมเงินไปปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์หลังจากศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาแล้ว จึงไม่ชอบ เพราะการแก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องพยานหลักฐานจะต้องกระทำก่อนหรือในขณะที่นำสัญญากู้ยืมเงินมานำสืบเป็นพยานหลักฐาน

⁶⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6669/2550

⁶⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4482/2550

เมื่อนำสืบพยานหลักฐานเสร็จสิ้นจนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว ย่อมไม่สามารถไปแก้ไขข้อบกพร่องของพยานหลักฐานดังกล่าวได้

เรื่องที่ 17⁶⁹ สัญญากู้ยืมเงินที่โจทก์นำมาฟ้องปิดอากรแสตมป์ไม่ครบถ้วนมาแต่ต้น โจทก์ขอที่จะยื่นคำร้องขออนุญาตปิดอากรแสตมป์ในสัญญาีก่อนหรือในขณะที่ได้นำเอกสารนั้นมาอ้างเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งหรือก่อนที่ศาลชั้นต้นจะตัดสินชี้ขาดคดี การที่โจทก์เพิ่งมายื่นคำร้องหลังจากที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษาคดีแล้ว ย่อมล่วงเลยเวลาที่จะอนุญาตให้ทำการแก้ไข ฉะนั้น ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์นำสัญญากู้ยืมเงินไปปิดอากรแสตมป์ให้ครบถ้วน แล้วส่งคืนเข้าสำนวนในชั้นฎีกาจึงเป็นการไม่ชอบ และถือว่าสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวยังคงเป็นตราสารที่ปิดอากรแสตมป์ไม่ครบถ้วน โจทก์จึงไม่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ถือได้ว่าโจทก์มิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมมาแสดง โจทก์จึงไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้

เรื่องที่ 18⁷⁰ ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 บัญญัติเพียงว่า ตราสารใดที่ไม่ปิดอากรแสตมป์ครบจำนวนและได้ขีดฆ่าแล้ว จะใช้เป็น

พยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้เท่านั้น ไม่ได้บังคับถึงเวลาที่ปิดและขีดฆ่า เมื่อต้นฉบับสัญญาเช่าอาคารที่โจทก์นำสืบในชั้นพิจารณาได้ปิดอากรแสตมป์ครบจำนวนและขีดฆ่าแล้วจึงรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

เรื่องที่ 19⁷¹ หนังสือขอกู้เงินและบันทึกต่อทำขอยืมเงินเพิ่มเอกสารหมายเลข 7 ด้านหน้ามีสาระสำคัญเพียงว่า จำเลยมีความจำเป็นขอยืมเงินจากโจทก์เป็นการส่วนตัวก่อน 14,000 บาท กับที่เคยยืมแล้ว 200,000 บาท รวมจำนวนเงินยืม 214,000 บาท ลงชื่อจำเลยผู้กู้ยืม โจทก์ให้กู้ยืม ส่วนด้านหลังเป็นบันทึกต่อทำยืมว่า ขอยืมเงินเพิ่มอีกหลายครั้ง รวมเป็นจำนวนเงิน 380,000 บาท ลงชื่อจำเลยไว้ทุกครั้ง เอกสารดังกล่าวจึงเป็นเพียงหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 353 อย่างหนึ่งเท่านั้น มิใช่เป็นหนังสือสัญญากู้ยืมเงินอันจะต้องเสียอากรตามลักษณะแห่งตราสาร 5 บัญชีอัตราอากรแสตมป์ท้ายหมวด 6 อากรแสตมป์แห่งประมวลรัษฎากรแต่อย่างใด ทั้งเอกสารหมายเลข 7 ทำขึ้นภายหลังเอกสารหมายเลข 6 เป็นเอกสารคนละฉบับที่แยกต่างหากจากสัญญากู้ยืมเงินเอกสารหมายเลข 6 มิใช่บันทึกต่อทำยืมเอกสารหมายเลข 6 จึงใช้อ้าง

⁶⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5520/2549

⁷⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5387/2549

⁷¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1509/2549

เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้

เรื่องที่ 20⁷² ประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ห้ามมิให้รับฟังหนังสือมอบอำนาจที่ไม่ปิดอากรแสตมป์เป็นพยานหลักฐานเฉพาะคดีแพ่งเท่านั้น มิได้ห้ามมิให้รับฟังในคดีอาญาด้วย การที่โจทก์ทั้งสี่ทำหนังสือมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจฟ้องจำเลยในคดีอาญานี้จึงไม่จำเป็นต้องปิดอากรแสตมป์แต่อย่างใด จึงรับฟังหนังสือมอบอำนาจเป็นพยานหลักฐานในคดีได้

เรื่องที่ 21⁷³ ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 กำหนดให้ตราสารที่มีได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือส่วนของตราสารเป็นพยานหลักฐานไม่ได้นั้นใช้เฉพาะในคดีแพ่งเท่านั้น ส่วนในคดีอาญาไม่มีบทกฎหมายใดห้ามมิให้นำตราสารดังกล่าวมารับฟังเป็นพยานหลักฐานด้วย

เรื่องที่ 22⁷⁴ แม้หนังสือมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์จะไม่ได้ปิดแสตมป์ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เนื่องจากประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ห้ามมิให้รับฟังหนังสือมอบอำนาจที่ไม่ปิดแสตมป์เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในคดีแพ่งเท่านั้น มิได้ห้ามมิให้รับฟังในคดีอาญาด้วย ทั้ง

การมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์ก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องทำเป็นหนังสือแต่อย่างใด

หากมีหนังสือมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์ หนังสือมอบอำนาจไม่ตกอยู่ในบังคับของมาตรา 118 แห่งประมวลรัษฎากรที่ว่าหนังสือนั้นจะต้องปิดอากรแสตมป์ เพราะจากบทบัญญัติมาตราดังกล่าวใช้บังคับเฉพาะเอกสารในคดีแพ่งเท่านั้น ไม่รวมถึงคดีอาญา ดังนั้นแม้หนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกข์จะไม่ได้ปิดอากรแสตมป์หรือปิดไม่ครบก็สามารถรับฟังตามหนังสือมอบอำนาจดังกล่าวได้ ถือว่าในการร้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมาย⁷⁵

Unasru

อากรแสตมป์เป็นภาษีประเภทหนึ่งตามประมวลรัษฎากร โดยเอกสารที่ต้องเสียอากรมีกำหนดไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ ซึ่งปัจจุบันมี 28 ลักษณะตราสาร ผู้ที่ไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์นั้นมีความรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญาแล้วแต่กรณี นอกจากนี้หากตราสารใดไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์จะทำให้ตราสารนั้นใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้อีกด้วย

⁷² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 27/2546

⁷³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 42/2545

⁷⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2386/2541

⁷⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3623/2537

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5059/2537